

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова
Державної архівної
служби України

_____ Т.І. Баранова

_____ 2018 р.

ЗВІТ

**про виконання тематичного плану науково-дослідних робіт,
що виконувались Українським науково-дослідним інститутом
архівної справи та документознавства
за рахунок коштів державного бюджету
у 2017 році**

ПОГОДЖЕНО

Перший заступник Голови
Державної архівної служби України

_____ І.М. Кісіль
_____ 2018 р.

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

Розділ I ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТЕМАТИЧНОГО
ПЛАНУ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ РОБІТ, ЩО
ВИКОНУЮТЬСЯ УНДІАСД ЗА РАХУНОК КОШТІВ
ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ НА 2017 Р.

Розділ II ВІДОМОСТІ ПРО ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТИ НАУКОВО-
ДОСЛІДНИХ РОБІТ, ВИКОНАНИХ У 2017 Р.

Розділ III ВІДОМОСТІ ПРО ВПРОВАДЖЕННЯ У 2017 Р.
РЕЗУЛЬТАТІВ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ РОБІТ

ВИСНОВКИ

ДОДАТКИ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ГС НТІ – Галузева служба науково-технічної інформації з архівної справи та діловодства

ДСТУ – державний (національний) стандарт України

НАФ – національний архівний фонд

НДР – науково-дослідна робота

Укрдержархів – Державна архівна служба України

УкрІНТЕІ – Український інститут науково-технічної та економічної інформації

УНДІАСД – Український науково-дослідний інститут архівної справи та документознавства.

I. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТЕМАТИЧНОГО ПЛАНУ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ РОБІТ, ЩО ВИКОНУЮТЬСЯ УНДІАСД ЗА РАХУНОК КОШТІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ НА 2017 Р.

Тематичний план науково-дослідних робіт, що виконуються УНДІАСД за рахунок коштів державного бюджету на 2017 р. (далі - тематичний план), був складений на підставі Наказу Укрдержархіву від 28.10.2016 № 132 «Про організацію виконання наукових робіт у сфері архівної справи та діловодства у 2017 році», схвалений вченою радою інституту (протокол № 4 від 29 листопада 2016 р.) та затверджений Головою Укрдержархіву 5 грудня 2016 р.

Тематичним планом передбачено виконання у 2017 р. 9 НДР, що стосуються теоретичних, методологічних, термінологічних проблем архівознавства та документознавства, технологічного забезпечення архівної справи, науково-інформаційного забезпечення діяльності архівних установ. Відповідно до тематичного плану 8 НДР (шифри: 1.1.1, 1.2.1, 1.2.2, 1.3.1, 1.4.1, 1.5.1, 1.5.2, 2.1) завершуються у поточному році, робота над 1 НДР (шифр: 1.1.2) буде продовжена у 2019 р.

Загальна вартість НДР, що виконувалися у 2017 р. становить 2733,3 тис. грн.

Виконання 8 запланованих НДР, відповідно до вимог затверджених технічних завдань, завершене у грудні 2017 р., за ними отримано закінчені результати, розглянуті та схвалені вченою радою інституту (протокол № 7 від 21 грудня 2017 р.).

В рамках виконання НДР «Дослідження процесів історичного документотворення в контексті функціонування державних інституцій як фондоутворювачів, в процесі діяльності яких були створені документи» здійснено увесь обсяг досліджень, передбачений вимогами технічного завдання на 2017 р., що відображено у проміжному звіті про виконання 1-го етапу НДР.

Виконання НДР протягом 2017 р. здійснювалося згідно з Програмою розвитку галузевої науки на 2015-2020 рр. та відповідно до завдань тематичного плану за такими напрямками:

1. Архівознавство

1.1. Загальні методологічні та теоретичні дослідження:

- Проведення наукового аналізу термінології діловодства та архівної справи з метою уточнення складу і змісту базових термінів, з урахуванням змін, що відбулися у нормативно-правовій базі галузі (2016-2017 рр.);

- Дослідження процесів історичного документотворення в контексті функціонування державних інституцій як фондоутворювачів, в процесі діяльності яких були створені документи Національного архівного фонду (XV - поч. XX ст.) (2017-2019 рр.).

1.2 Забезпечення збереженості та державний облік документів НАФ:

- Дослідження правових підстав та визначення науково обґрунтованих критеріїв зупинення діяльності архівних установ, що не забезпечують збереженість документів Національного архівного фонду (2017 р.);

- Дослідження мікробіологічного та ентомологічного стану архівосховищ та документів державних архівів з метою проведення щорічного моніторингу стану збереженості документів Національного архівного фонду (2017 р.).

1.3. Формування НАФ, експертиза цінності документів

- Наукове обґрунтування та розроблення технологій комплектування архівних установ документами в електронній формі (2017 р.).

1.4. Користування документами та їхня публікація, організація наукової інформації:

- Інформаційний моніторинг та наукове опрацювання літератури з питань архівної справи та документознавства з метою підготовки на їх основі аналітичної, реферативної, оглядової, бібліографічної та іншої інформації у вигляді Бюлетенів Галузевої служби науково-технічної інформації (2017 р.).

1.5. Інформаційні та комунікаційні технології:

- Вивчення та науковий аналіз основних напрямів роботи архівних установ України з метою визначення оптимальних планово-звітних показників їх виробничої діяльності (2017 р.) .

- Розроблення теоретичних та методичних засад функціонування архівних установ, заснованих фізичними та /або юридичними особами приватного права (2017 р.).

2. Документознавство

- Дослідження основних технологічних процесів документування управлінської інформації юридичними особами приватного права та розроблення методики підготовки ними локальних нормативних актів з питань діловодства (2017 р.).

За напрямом I «Архівознавство» завершено у 2017 р. 7 науково-дослідних робіт та виконано перший етап 1 НДР загальною вартістю 2542,4 тис. грн.

За напрямом II «Документознавство» завершена у 2017 р. 1 науково-дослідна роботи загальною вартістю 190,9 тис. грн.

Усі НДР, що виконувались УНДІАСД протягом 2017 р., пройшли державну реєстрацію в УкрІНТЕІ (Додаток 1).

Впровадження результатів НДР, виконаних у 2017 р., буде здійснюватися починаючи з 2018 р. після прийняття їх комісією замовника та надання нею рекомендацій щодо шляхів впровадження.

II. ВІДОМОСТІ ПРО ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТИ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ РОБІТ, ВИКОНАНИХ У 2017 Р.

I. АРХІВОЗНАВСТВО

1.1.1 Проведення наукового аналізу термінології діловодства та архівної справи з метою уточнення складу і змісту базових термінів, з урахуванням змін, що відбулися у нормативно-правовій базі галузі.

НДР виконувалась протягом 2016-2017 рр. у 2 етапи.

Мета роботи - дослідження терміносистеми чинної нормативно-правової бази у сфері діловодства та архівної справи з метою внесення перегляду застарілого Національного стандарту України «Діловодство й архівна справа. Терміни та визначення понять» (ДСТУ 2732: 2004).

Актуальність НДР спричинена змінами, що відбулися у нормативно-правовій базі галузі за останні 10 років, зокрема прийняттям нових засадничих для стандарту нормативно-правових актів, появою нових термінів в галузі електронного архівознавства та документознавства та потребою узгодження національної галузевої термінології з термінологією міжнародних стандартів у сфері інформації та документації.

Дослідження проводиться вперше щодо формування сучасного понятійного апарату в сфері діловодства й архівної справи відповідно до чинної нормативно-правової бази України. Основною інноваційною частиною зазначеного нормативного документа є терміни електронного документознавства та електронного архівознавства, а також терміни пов'язані з сучасними аудіовізуальними документами та підібрані іншомовні відповідники термінів.

Під час виконання першого етапу НДР «Визначення складу українських термінів та міжнародних термінів-відповідників з діловодства та архівної справи» (2016 р.) було проаналізовано чинні нормативно-правові акти, що стосуються організації діловодства та архівної справи, встановлено

доцільність включення окремих термінів до ДСТУ, укладено словник українських термінів з діловодства та архівної справи; здійснено аналіз міжнародних стандартів, довідкової, наукової літератури та укладено словник іншомовних термінів-відповідників українським термінам; розроблено примірну структуру Стандарту; підготовлено пакет документів для внесення Стандарту до Програми робіт із національної стандартизації Виконання першого етапу НДР дозволило визначити структуру Стандарту та його змістовне наповнення.

В ході виконання другого етапу НДР «Проведення наукового аналізу термінології діловодства та архівної справи з метою уточнення складу і змісту базових термінів, з урахуванням змін, що відбулися у нормативно-правовій базі галузі» розроблено проект нової редакції ДСТУ 2732:20__, що має бути одним із нормативних документів комплексу національних стандартів України та нормативних документів, що відображають у своєму змісті сучасну лексику діловодства й архівної справи.

При проведенні дослідження уточнено та остаточно визначено склад термінів, включених до стандарту. На основі узагальнення результатів обговорення проекту словника термінів та відгуків на нього рецензентів укладено остаточної редакцію проекту термінологічного стандарту та оформлено справу стандарту для подання на експертизу до Державного підприємства «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості».

За результатами проведених досліджень вперше розроблено проект нової редакції ДСТУ 2732:20__, «Діловодство й архівна справа. Терміни та визначення понять», який встановлює однозначно сформульовані терміни та визначення понять діловодства та архівної справи, які будуть обов'язковими для застосування в усіх нормативних документах, що стосуються діловодства та архівної справи, а також у роботах зі стандартизації, фаховій, науковій, навчальній літературі. Термінологічний стандарт стане одним із нормативних документів комплексу національних стандартів України та нормативних

документів, що відображають у своєму змісті сучасну лексику діловодства й архівної справи.

Стандарт призначений для застосування у роботі державних органів, органів місцевого самоврядування, юридичних осіб незалежно від форми власності, інших суб'єктів господарювання, що діють в Україні, та технічних комітетів стандартизації, а також може бути корисним для студентів, аспірантів і викладачів вищих навчальних закладів України.

Технічне завдання на виконання НДР виконане у повному обсязі.

Використання результатів роботи матиме важливе теоретичне та прикладне значення, оскільки дасть змогу запровадити однозначно сформульовані терміни та визначення понять діловодства й архівної справи, що узгоджені з сучасними вітчизняними нормативно-правовими актами, та змістом національних і міжнародних стандартів у сфері інформації та документації. Включення до стандарту іншомовних аналогів вітчизняних термінів сприятиме адаптації національної терміносистеми до загальноприйнятої європейської.

1.2.1 Дослідження правових підстав та визначення науково обґрунтованих критеріїв зупинення діяльності архівних установ, що не забезпечують збереженість документів Національного архівного фонду.

НДР виконувалась протягом 2017 р.

Мета роботи - на основі вивчення правового поля функціонування архівних установ в Україні визначити науково обґрунтовані критерії зупинення їх діяльності, пов'язані із порушенням умов зберігання документів Національного архівного фонду та забезпечення їх збереженості..

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю визначення підстав для зупинення діяльності архівних установ, що не забезпечують належних умов зберігання документів НАФ та розроблення процедури самого зупинення їх діяльності.

В ході виконання НДР було вивчено та проаналізовано законодавчі акти, що регламентують процедуру зупинення діяльності архівної установи, досліджено і встановлено особливості та науково обґрунтовані критерії зупинення діяльності архівних установ, що не забезпечують збереженість документів Національного архівного фонду, визначено порядок проведення процедури зупинення та її документне оформлення.

За результатами проведеного дослідження підготовлено Порядок зупинення діяльності архівних установ, що не забезпечують збереженість документів Національного архівного фонду.

Технічне завдання на виконання НДР виконане у повному обсязі.

Отримані результати дослідження дозволять оцінювати ступінь ризику від невиконання нормативних вимог щодо забезпечення збереженості документів Національного архівного фонду архівними установами та визначати підстави для зупинення їх діяльності під час здійснення планового контролю Державною архівною службою та іншими архівними установами

1.2.2 Дослідження мікробіологічного та ентомологічного стану архівосховищ та документів державних архівів з метою проведення щорічного моніторингу стану збереженості документів Національного архівного фонду.

НДР виконувалась протягом 2017 р.

Мета роботи – формування сучасної системи біозахисту та профілактики біоуражень архівосховищ та документів державних архівів, створення системи моніторингу стану збереженості документів Національного архівного фонду.

НДР продовжує щорічний комплексний моніторинг стану збереженості документів НАФ у державних архівах України, започаткований 2014 р.

В ході виконання роботи було проведено дослідження сучасного мікробіологічного та ентомологічного стану окремих архівосховищ та документів 10 державних архівів (ЦДАМЛМ України, ЦДІАЛ, ЦДКФФА

України ім. Г. С. Пшеничного, державні архіви Полтавської, Вінницької, Львівської, Закарпатської, Тернопільської областей, Галузевий державний архів Міністерства закордонних справ України). З метою оцінки умов зберігання та стану збереженості архівних документів було проведене вибіркоче обстеження архівосховищ та документів зазначених державних архівів за низкою параметрів. Так, було здійснено оцінку мікроклімату архівосховищ, їх загального мікробіологічного та ентомологічного стану, а також проведено вибіркоче дослідження мікробіологічного та ентомологічного стану архівних документів, відібраних працівниками архіву. Для мікробіологічної оцінки стану архівосховищ та архівних документів було використано, як і в попередні роки, метод відбору та подальшої мікроскопії проб липкою стрічкою в поєднанні з диференційним фарбуванням та фотографуванням мікробіологічних слайдів, ефективність застосування якого підтверджена попередніми дослідженнями.

В ході дослідження та аналізу мікробіологічного та ентомологічного стану архівосховищ було підтверджено встановлену попередніми дослідженнями залежність його від наявності і стану вентиляційних систем та опалення: в архівосховищах, де система вентиляції відсутня повністю, або не працює, спостерігаються біопорушення стін, стелі, підлоги, частково стелажів, спричиненні мікроміцетами роду *Cladosporium*, та зараження документів з паперовою основою мікроміцетами роду *Chaetomium*.

Були також встановлені особливості мікробіологічного та ентомологічного стану архівосховищ та документів окремих архівів, викликані умовами зберігання архівних документів в архівних установах, специфікою архівних будівель, а також регіональними особливостями клімату та мікроклімату. Для кожного архіву, з урахуванням виявлених особливостей, розроблено комплекси заходів, спрямованих на усунення та профілактику біопшкоджень архівосховищ, обладнання та архівних документів.

Отримані результати були оформлені у вигляді актів обстеження із рекомендаціями щодо методів покращення загального стану архівосховищ та окремих документів. За результатами дослідження складено звіт про виконання НДР.

Технічне завдання на виконання НДР виконане у повному обсязі.

Проведена НДР має важливе значення для забезпечення належних умов зберігання архівних документів у державних архівах України.

Надані архівним установам найпростіші рекомендації, які вони мають змогу виконати власними силами (провітрювання, просушування, обробка документів та приміщень ультрафіолетом та розчином перекису водню тощо), дозволять значно зменшити шкідливий вплив біологічних факторів на стан збереження архівних документів. На жаль, недостатнє фінансування не дозволяє більшості архівних установ у повній мірі забезпечувати відповідні умови зберігання архівних документів шляхом заміни / встановлення вентиляційних систем, регульованих опалювальних систем, застосування сучасних приладів кліматичного контролю, обробки та ремонту уражених плісневими грибами приміщень тощо. Окрім того, керівництво деяких архівів з незрозумілих причин відмовляється від проведення досліджень, або нехтує наданими науково обґрунтованими рекомендаціями.

1.3.1 Наукове обґрунтування та розроблення технологій комплектування архівних установ документами в електронній формі.

НДР виконувалась протягом 2017 р.

Мета роботи - визначення єдиних підходів до комплектування архівів документами в електронній формі, що мають юридичну силу.

Застосовувані нині технології опрацювання документів в електронній формі ґрунтуються на різних структурах та форматах даних, а також їх змісті, що впливає не тільки на склад реквізитів документів одного виду, а також ускладнює організацію обміну цими документами та їх опрацювання за єдиними правилами.

У цьому контексті, безперечно, актуалізується проблема наукового обґрунтування та розроблення технологій комплектування архівних установ документами в електронній формі.

Дослідження проводиться в Україні вперше.

В ході виконання НДР було досліджено та проаналізовано нормативно правову та джерельну базу за темою дослідження, вивчено досвід організації комплектування державних архівів документами в електронній формі, на основі узагальнення емпіричного матеріалу визначено технології підготовки документів в електронній формі до передавання на архівне зберігання, встановлено науково обґрунтовані підходи до ідентифікації документів в електронній формі, розроблено технології перевіряння технічного стану документів в електронній формі, науково обґрунтовано та узагальнено підходи до приймання-передавання на архівне зберігання документів в електронній формі. В результаті дослідження укладено методичні рекомендації, що визначають застосування в практичній роботі архівів єдиних, узгоджених з нормативними документами технологій приймання-передавання документів в електронній формі на постійне зберігання до державних архівних установ.

Унаслідок реалізації результатів дослідження передбачається визначення основних технологій комплектування архівних установ документами в електронній формі від джерел комплектування архівів та запровадження в практику роботи архівів України методики застосування цих технологій.

1.4.1 Інформаційний моніторинг та наукове опрацювання літератури з питань архівної справи та документознавства з метою підготовки на їх основі аналітичної, реферативної, оглядової, бібліографічної та іншої інформації у вигляді Бюлетенів Галузевої служби науково-технічної інформації.

НДР виконувалась протягом 2017 р.

Мета роботи - аналіз сучасного стану розвитку архівної справи та документознавства на основі інформаційного моніторингу задля підготовки актуальної науково-обґрунтованої інформації, спрямованої на забезпечення інформаційних потреб працівників архівних установ та основних напрямів їх діяльності.

Сучасні вимоги до практичної, науково-дослідницької та методичної роботи архівних установ потребують ґрунтового інформаційного забезпечення основних напрямів діяльності архівних установ актуальною аналітичною, реферативною, оглядовою, бібліографічною інформацією, донести яку до працівників архівних установ покликані тематичні випуски Бюлетенів Галузевої служби науково-технічної інформації.

В ході виконання НДР було опрацьовано та проаналізовано зарубіжний досвід оцифрування архівних документів, а також досліджено законодавство європейських країн з питань доступу до архівних документів, на основі яких підготовлено аналітичні огляди щодо проведення оцифрування архівних документів за рубежом та нормативно-правового забезпечення доступу до інформації архівних документів у країнах Європи. Також було зібрано та опрацьовано інформацію про нові фахові зарубіжні та вітчизняні видання з питань архівознавства і документознавства, що вийшли упродовж 2014–2017 рр. а також інформацію щодо проведення тематичних наукових конференцій та захищених в Україні дисертацій з відповідної тематики, (друга половина 2016 – перша половина 2017 рр.), яку подано у вигляді тематичного огляду. В рамках відзначення 100-річчя утворення першого органу державного управління архівними установами України виявлено та укладено бібліографію публікацій про систему архівних установ України за 1917–2017 рр. Загалом, у ході дослідження проведено моніторинг та аналіз близько 458 найменувань вітчизняних та зарубіжних інформаційних ресурсів. За результатами дослідження підготовлено 1 (27) та 2 (28) випуски Бюлетеня Галузевої служби науково-технічної інформації.

Перший (27) випуск Бюлетеня ГС НТІ оприлюднено на веб-сайті УНДІАСД в рубриці «Публікації на порталі», другий (28) випуск рекомендовано до публікації на веб-сайті.

Технічне завдання на виконання НДР виконане у повному обсязі.

Використання результатів дослідження має важливе практичне, наукове та методичне значення. Опублікована в бюлетенях інформація сприятиме вивченню зарубіжного досвіду з проведення архівними установами оцифрування документів та організації доступу до документної архівної інформації; забезпечить працівників архівних установ інформацією про сучасні тенденції розвитку архівної справи та документознавства, прикладні та науково-теоретичні здобутки вітчизняних і зарубіжних архівістів, що будуть використані у практичній, науково-дослідній та методичній роботі працівників архівної галузі, профільних вищих навчальних закладів та наукових установ.

1.5.1 Вивчення та науковий аналіз основних напрямів роботи архівних установ України з метою визначення оптимальних планово-звітних показників їх виробничої діяльності.

НДР виконувалась протягом 2017 р.

Мета роботи – на основі проведеного наукового аналізу основних напрямів роботи архівних установ України визначити оптимальні планово-звітні показники їх виробничої діяльності та подати рекомендації щодо складання та оформлення ними планово-звітної документації.

Виконання НДР актуалізується потребою визначення оптимальних планово-звітних показників стану архівної справи та виробничої діяльності архівних установ України і установ, що входять до сфери управління Укрдержархіву для подальшого використання та задля підвищення ефективності цього напрямку їх діяльності.

В ході проведення дослідження було вивчено та проаналізовано чинні нормативно-правові акти, методичні документи, спеціальна література за

темою дослідження, досліджено основні планово-звітні показники виробничої діяльності архівних установ, питання організації планування та звітування про стан архівної справи, основну діяльність архівних установ, розроблено проекти уніфікованих форм планово-звітної документації. За результатами дослідження підготовлено рекомендації, що містять вимоги щодо складання та оформлення планово-звітної документації з основних напрямів роботи архівних установ України та зразки уніфікованих форм планово-звітних документів для Укрдержархіву, центральних державних архівів України, Державного архіву в Автономній Республіці Крим, державних архівів областей, міст Києва і Севастополя, галузевих державних архівів, архівних відділів райдержадміністрацій та архівних відділів міських рад, трудових архівів, УНДІАСД, Державної наукової архівної бібліотеки, Державного центру збереження документів НАФ.

Технічне завдання на виконання НДР виконане у повному обсязі.

Реалізація результатів НДР сприятиме визначенню оптимальної кількості планово-звітних документів з основних напрямів роботи архівних установ, а також удосконаленню їх змістовного наповнення показниками виробничої діяльності архівних установ, що призведе до підвищення ефективності діяльності з планування роботи та звітування щодо її виконання установами, що входять до сфери управління Укрдержархіву.

1.5.2 Розроблення теоретичних та методичних засад функціонування архівних установ, заснованих фізичними та /або юридичними особами приватного права.

НДР виконувалась протягом 2017 р.

Мета роботи – визначення основних теоретичних засад функціонування архівних установ, заснованих фізичними та /або юридичними особами приватного права, та розроблення методики організації їх роботи.

В умовах домінування приватної власності у сучасному суспільстві актуалізується проблема комплексного дослідження функціонування архівних установ, заснованих фізичними та/або юридичними особами приватного права, оскільки їм надано право зберігати архівні документи, що не належать державі чи територіальним громадам. Також помітно зростає попит приватних суб'єктів господарювання на послуги з упорядкування та зберігання документів, що надаються цими приватними архівними установами на комерційній основі. Окрім того, документи постійного строку зберігання у таких архівах є складовою частиною НАФ. Тому виникає потреба у регламентації діяльності приватних архівів та узгодженні її з вимогами державного архівного законодавства України.

Дослідження проводиться в Україні вперше.

В ході проведення дослідження на основі аналізу чинної нормативно правової та методичної бази було визначено правові та організаційні засади функціонування приватних архівів в Україні, вивчено та узагальнено досвід функціонування приватних архівів, досліджено основні напрями їх роботи, встановлено основні методичні засади організації роботи приватних архівів. В результаті наукового опрацювання зібраного матеріалу підготовлено методичні рекомендації «Організація роботи архівних установ, заснованих фізичними та /або юридичними особами приватного права».

Застосування методичних рекомендацій у практичній діяльності приватних архівів забезпечить уніфікацію основних засад функціонування приватних архівних установ сприятиме встановленню єдиних вимог до методики організації їхньої роботи, зокрема: визначить правові та загальноорганізаційні аспекти діяльності архівів; регламентує роботу приватної архівної устами з комплектування, організації та користування документів, а також їхню роботу з електронними документами; встановить нормативно-методичні та організаційні питання експертизи цінності документів у приватних архівах, визначить шляхи взаємодії приватних архівів з державними архівними установами

2. ДОКУМЕНТОЗНАВСТВО

2.1 Дослідження основних технологічних процесів документування управлінської інформації юридичними особами приватного права та розроблення методики підготовки ними локальних нормативних актів з питань діловодства.

НДР виконувалась протягом 2017 р.

Мета роботи – на основі дослідження основних технологічних процесів документування управлінської інформації та організації документообігу юридичними особами приватного права визначити єдиний порядок створення, оформлення документів, технологію роботи з ними. Дослідити особливості документування управлінської інформації юридичними особами приватного права.

Актуальність дослідження викликана необхідністю встановлення єдиних вимог до складання особами приватного права локальних нормативних актів (інструкцій) з питань організації діловодства, узгоджених з чинними нормативно-правовими актами.

Дослідження проводиться в Україні вперше.

В ході проведення дослідження було проаналізовано нормативно-методичну базу ведення діловодства юридичними особами приватного права, встановлено особливості документаційних процесів в юридичних особах приватного права, визначено основні технологічні процеси документування та розроблено методику підготовки юридичними особами приватного права локальних нормативних актів з питань діловодства. В результаті проведення дослідження підготовлено методичні рекомендації щодо підготовки інструкції з діловодства юридичними особами приватного права.

Технічне завдання на виконання НДР виконане у повному обсязі.

Реалізація результатів дослідження забезпечить впровадження вимог чинних нормативно-правових актів у практику роботи осіб приватного права

зі складання локальних нормативних актів з питань діловодства, встановить єдині вимоги до форми і змістовного наповнення зазначених актів, забезпечить їх науково обґрунтованою уніфікованою методикою підготовки локальних нормативних актів.

III. ВІДОМОСТІ ПРО ВПРОВАДЖЕННЯ У 2017 Р. РЕЗУЛЬТАТІВ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ РОБІТ

Протягом 2017 р. УНДІАСД здійснював впровадження результатів НДР, завершених у попередньому році, згідно з планом впровадження наукових розробок на 2017 р., затвердженого директором інституту (реєстраційний № 9 від 05 січня 2017 р.).

Впровадження результатів наукових робіт, виконаних УНДІАСД, здійснювалося відповідно до вимог ДСТУ 3973-2000 «Система розроблення та поставлення продукції на виробництво. Правила виконання науково-дослідних робіт. Загальні положення», Постанови Кабінету Міністрів України від 25 серпня 2004 р. № 1084 «Про затвердження Порядку формування і виконання замовлення на проведення фундаментальних наукових досліджень, прикладних наукових досліджень та виконання науково-технічних (експериментальних) розробок за рахунок коштів державного бюджету», «Основних положень організації наукової роботи архівних установ України».

Через відсутність фінансування видавничої діяльності інституту, єдиною прийнятною формою впровадження НДР залишається опублікування результатів наукових досліджень на офіційному веб-сайті УНДІАСД та веб-порталі Укрдержархіву.

Згідно з вищезазначеним планом впроваджено у практичну діяльність архівних установ шляхом публікації на веб-сайті УНДІАСД результати, отримані внаслідок виконання 8-ми НДР:

- **Методичний посібник «Організація документів Національного архівного фонду»**. / Укрдержархів, УНДІАСД; уклад. : Л.Ф.Приходько, Ємельянова Т. О., Ковтанюк Ю. С. - К., 2016 – 217 с. Режим доступу: <http://undiasd.archives.gov.ua> (дослідження за темою «Наукове обґрунтування теоретико-методичних основ організації Національного архівного фонду»);

- **Копіювання архівних документів в державних архівах України. Методичні рекомендації** / Укрдержархів, УНДІАСД ; уклад. : Л. В. Дідух – К., 2016. – 78 с. Режим доступу: <http://undiasd.archives.gov.ua> (дослідження за темою «Наукове обґрунтування теоретико-методичних основ організації Національного архівного фонду»);

- **Звіт про виконання НДР** «Дослідження мікробіологічного та ентомологічного стану архівосховищ та документів державних архівів з метою проведення моніторингу стану збереженості документів Національного архівного фонду» з рекомендаціями щодо проведення заходів, спрямованих на знешкодження біодеструкторів./ Укрдержархів, УНДІАСД ; авт. : В. О. Кітам та ін. – К., 2016. – 51 с. Режим доступу: <http://undiasd.archives.gov.ua>;

- **Правила публікування інформації архівних документів. Проект ДСТУ** / Держ. архів, служба України, УНДІАСД; розробники.: М. В. Горбатюк, Р. В. Романовський, С. Л. Зворський, Л. В. Шнуровська. – К., 2016. – 85 с. Режим доступу: <http://undiasd.archives.gov.ua> (дослідження за темою «Дослідження стану нормативного та науково-методичного забезпечення публікації інформації архівних документів»);

- **Бюлетень Галузевого центру науково-технічної інформації з архівної справи та документознавства. Вип. 1 (25)** / Укрдержархів, УНДІАСД, ГЦ НТІ АСД ; уклад.: А. А. Майстренко, Р. В. Романовський, А. І. Титаренко. – Київ, 2016. – 110 с.; **Бюлетень Галузевого центру науково-технічної інформації з архівної справи та документознавства. Вип. 2 (26)** / Укрдержархів, УНДІАСД, ГЦ НТІ АСД ; уклад.: А. А. Майстренко, Р. В. Романовський, А. І. Титаренко. – Київ, 2016. – 150 с. Режим доступу: <http://undiasd.archives.gov.ua> (дослідження за темою «Інформаційний моніторинг та наукове опрацювання літератури з питань архівної справи та документознавства з метою підготовки на їх основі аналітичної, реферативної, оглядової, бібліографічної та іншої інформації у вигляді Бюлетенів Галузевої служби науково-технічної інформації»);

- **Концепція інформатизації архівної справи** / Держ. архівна служба України; УНДІАСД; уклад.: О. Я. Гаранін, Т. М. Ковтанюк, Т. Я. Купрунець. – К., 2016. – 28 с. Режим доступу: <http://undiasd.archives.gov.ua> (дослідження за темою «Визначення та наукове обґрунтування напрямів розвитку інформатизації архівної справи»);

- **Державний класифікатор управлінської документації. Проект нової редакції** / Держ. архівна служба України; Український науково-дослідний інститут архівної справи та документознавства; уклад.: С. Г. Кулешов та ін. – К., 2016. – 44 с. Режим доступу: <http://undiasd.archives.gov.ua> (дослідження за темою «Проведення наукового аналізу структури і змісту Державного класифікатора управлінської документації ДК-010-98 (крім класу 02 «Організаційно-розпорядча документація») з метою уточнення складу класів класифікатора та їхнього вмісту з урахуванням впровадження електронного документообігу»);

- **Примірна номенклатура справ сільської (селищної) ради об'єднаної територіальної громади** / Укрдержархів, УНДІАСД; Уклад. О. М. Загорецька. — К., 2016. — 39 с. Режим доступу: <http://undiasd.archives.gov.ua> (дослідження за темою «Науковий аналіз документопотоків сільської (селищної) ради об'єднаної територіальної громади з метою визначення оптимального складу документів, що утворюються в її діяльності, раціональної організації діловодства та встановлення єдиного порядку формування справ, забезпечення їх обліку, оперативного пошуку документів»);

«Примірна номенклатура справ сільської (селищної) ради об'єднаної територіальної громади» схвалена Центральною експертно-перевірною комісією (7 квітня 2017 р.) і надіслана до державних архівів областей та м. Києва для застосування в роботі діловодних служб рад територіальних громад, що входять до зони комплектування відповідних архівів.

За результати НДР «Наукове обґрунтування теоретико-методичних основ організації Національного архівного фонду», «Проведення наукового аналізу структури і змісту Державного класифікатора управлінської документації ДК-010-98 (крім класу 02 «Організаційно-розпорядча документація») з метою уточнення складу класів класифікатора та їхнього вмісту з урахуванням впровадження електронного документообігу», «Наукове обґрунтування теоретико-методичних основ організації Національного архівного фонду», «Інформаційний моніторинг та наукове опрацювання літератури з питань архівної справи та документознавства з метою підготовки на їх основі аналітичної, реферативної, оглядової, бібліографічної та іншої інформації у вигляді Бюлетенів Галузевої служби науково-технічної інформації», надруковано статті в наукових фахових виданнях та виголошено доповіді на наукових конференціях (Додаток 2).

ВИСНОВКИ

Протягом 2017 р. УНДІАСД було завершено виконання 8-ми НДР та виконано перший етап 1-ї НДР. Усі дослідження проводилися у відповідності до тематичного плану та технічних завдань на виконання НДР. Невиконаних робіт чи етапів НДР немає.

Згідно з тематичним планом у 2017 р. підготовлено:

- проект Національного стандарту України;
- порядок зупинення діяльності архівних установ, що не забезпечують збереженість документів Національного архівного фонду;
- методичні рекомендації;
- два випуски Бюлетеня ГС НТІ;
- рекомендації щодо складання та оформлення планово-звітної документації архівних установ України;
- звіт про НДР з рекомендаціями щодо проведення заходів, спрямованих на знешкодження біодеструкторів та профілактику біоуразень архівосховищ та документів державних архівів.

Наукова діяльність УНДІАСД протягом 2017 р. була спрямована на проведення прикладних досліджень з архівознавства, документознавства та архівної справи відповідно до першочергових потреб галузі. Реалізація результатів виконаних науково-дослідних робіт забезпечить:

- запровадження сучасної уніфікованої системи термінів та понять є діловодства й архівної справи, узгоджених з чинними вітчизняними нормативно-правовими актами, національними і міжнародними стандартами у сфері інформації та документації;

- визначення науково обґрунтованих критеріїв оцінки ступеня ризику від невиконання нормативних вимог щодо забезпечення збереженості документів Національного архівного фонду архівними установами та встановлення підстав для зупинення їх діяльності;

- застосування в практичній роботі архівів єдиних, узгоджених з нормативними документами технологій приймання-передавання документів в електронній формі на постійне зберігання до державних архівних установ;

- визначення оптимальних планово-звітних показників виробничої діяльності установ, що відносяться до сфери управління Укрдержархіву та новітню методику складання та оформлення ними планово-звітної документації;

- обґрунтування основних теоретичних засад функціонування архівних установ, заснованих фізичними та /або юридичними особами приватного права, та визначення методики організації їх роботи;

- значне скорочення витрат часу працівників архівних установ на пошук необхідної інформації, зокрема з питань зарубіжного досвіду оцифрування архівних документів та доступу до архівної документної інформації; підвищення рівня інформатизації усіх напрямів діяльності архівних установ; сучасних тенденцій розвитку архівної справи та документознавства, прикладних та науково-теоретичних здобутків вітчизняних і зарубіжних архівістів задля використання їх у практичній, науково-дослідній та методичній роботі;

- визначення методики підготовки юридичними особами приватного права локальних нормативних актів з питань діловодства;

- створення належних умов зберігання архівних документів у архівосховищах державних архівів України, мінімізацію шкідливого впливу біодеструктивних факторів на стан збереження архівних документів.

Директор УНДІАСД

О. Я. Гаранін

« ____ » січня 2018 р.

НОМЕРИ ДЕРЖАВНОЇ РЕЄСТРАЦІЇ НДР,
ЩО ВИКОНУВАЛИСЬ УНДІАСД У 2017 Р.

Шифр	Назва	Реєстраційний номер
1.1.1	Проведення наукового аналізу термінології діловодства та архівної справи з метою уточнення складу і змісту базових термінів, з урахуванням змін, що відбулися у нормативно-правовій базі галузі	0116U003133
1.1.2	Дослідження процесів історичного документотворення в контексті функціонування державних інституцій як фондоутворювачів, в процесі діяльності яких були створені документи (1-й етап «Аналіз та узагальнення специфіки становлення, структурної побудови та змісту діяльності місцевих державних установ Великого князівства Литовського та Речі Посполитої.	0117U000044
1.2.1	Дослідження правових підстав та визначення науково обґрунтованих критеріїв зупинення діяльності	0117U000037

	архівних установ, що не забезпечують збереженість документів Національного архівного фонду	
1.2.2	Дослідження мікробіологічного та ентомологічного стану архівосховищ та документів державних архівів з метою проведення щорічного моніторингу стану збереженості документів Національного архівного фонду	0117U000038
1.4.2	Наукове обґрунтування та розроблення технологій комплектування архівних установ документами в електронній формі	0117U000039
1.4.1	Інформаційний моніторинг та наукове опрацювання літератури з питань архівної справи та документознавства з метою підготовки на їх основі аналітичної, реферативної, оглядової, бібліографічної та іншої інформації у вигляді Бюлетенів Галузевої служби науково-технічної інформації	0117U000040
1.5.1	Вивчення та науковий аналіз основних напрямів роботи архівних установ України з метою визначення	0117U000041

	оптимальних планово-звітних показників їх виробничої діяльності.	
1.5.2	Розроблення теоретичних та методичних засад функціонування архівних установ, заснованих фізичними та /або юридичними особами приватного права	0117U000042
2.1	Дослідження основних технологічних процесів документування управлінської інформації юридичними особами приватного права та розроблення методики підготовки ними локальних нормативних актів з питань діловодства	0117U000043

ПУБЛІКАЦІЇ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ НДР,
ВПРОВАДЖЕНИХ У 2017 Р.
(у наукових фахових виданнях)

1. *Приходько Л. Ф.* Експертиза цінності аудіовізуальних документів: теоретичні засади, науково-методичні аспекти /Л. Приходько // «Архіви України» - К., 2017. – № 3-4 (308-309). – С. 81-119.
2. *Приходько Л. Ф.* Національний архівний фонд: поняття, склад, структура /Л. Приходько // «Архіви України». - К., 2017. – №3-4 (302-303). – С. 50-64.
3. *Приходько Л. Ф.* Національний архівний фонд: поняття, склад, структура /Л. Приходько // «Архіви України». - К., 2017. – № 2, (302), – С. 62-83.
4. *Бойко В.* Актуальні питання розвитку сучасного документознавства в Україні / В. Бойко // Термінологія документознавства та суміжних галузей знань : зб. наук. пр. / Київ. нац. ун-т культури і мистецтв, ф-т культурології, каф. інформ., бібл. та арх. справи ; за заг. ред. В. В. Бездрабко. – Київ : Четверта хвиля, 2017. – Вип. 10. – С. 178–180.